

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina do
konca leta 1927
12 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Nova Samouprava

Glasilno gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravnništvo:
Kočevje št. 18.

Telefon št. 5.

Oglasi:

mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: 1927. — Ob kongresu demokratske stranke. — Iz NRS. — Tedenske vesti. — Dopisi. — Inserati.

1927.

Vsak pameten človek napravi ob gotovem razdobju bilanco svojega dela in truda, obračun, da vidi, kam ga njegov trud in prizadevanje vodi, ter da, ako mogoče, popravi medtem nastale napake.

Tudi država in ljudstvo morajo od časa do časa napraviti obračun. Enako krmarju, ki mora na razburkanem morju od časa do časa ugotoviti točko na obli, na kateri se nahaja, določiti pravilno smer za svoj cilj, a v notranjosti ladje pregledati i posadko i provijant...

Leto 1927 pomeni v naši zunanji politiki važno razdobje. Kar se je preje samo šepetalo in morda bolj želelo, je tega leta postala dejstvo: jugoslovanska-francoska obrambna alijansa. Jugoslovanski in francoski meč sta v slučaju, da kdo napade Francijo ali Jugoslavijo, eno in isto. Ni jih mogoče ločiti. Kdor napade eno, napade istočasno tudi drugo, zadene ob bajonete obeh.

Za nas Jugoslovane, ki si v državnem svojem življenju želimo le eno: miren gospodarski in kulturni razvoj, in ki so nam vsaki napadalni nameni tuji, je gornja zveza z velesilo Francijo, največjo vojaško silo na evropskem kontinentu, nad vse dragocena pridobitev. S to zvezo so onemogočeni eventualni napadalni nameni naših sosedov, ki bodisi javno bodisi tajno aspirirajo na posamezne dele naše države, kateri so mejo določile mirovne pogodbe ob soglasnem sklepu vseh velesil in naših sosedov.

Druga važna točka v zunanji naši politiki je ugotovitev, da postajajo interesi med Beogradom in Berlinom vedno bolj skupni in da nasprotstev ni. Ta so izginila zaeno z avstroogersko monarhijo, s katero se je Berlin kot njen zaveznik moral indentificirati; sedaj te ni več in nasprotja so avtomatično izginila. Mi ne reflektiramo na nobeno nemško ozemlje in priznavamo v tej smeri popolno svoje saturiranje; isto lahko predpostavljamo pri vedno bolj demokratični Nemčiji. Nasprotno se pa naši in nemški zunanji in gospodarski interesi medsebojno vzajemno spopolnujejo in podpirajo; naravni razvoj v tej smeri prinaša z vsakim dnevom tesnejše vezi.

K tem jako tehtnim okoliščinam se pridružuje še dejstvo, da živi v naših mejah ca 700.000 skoro po celi državi raztresenih Nemcev. Časi prvega poetičnega nacional-

nega poleta in zaleta, ko se je semintja mislilo na nacionalno asimilacijo teh drobcev, so v realnem državnem življenju minuli. Prodrlo je prepričanje kulturne avtonomije teh drobcev velikega nemškega naroda in to povsod tam, kjer zadostnost njihovega števila to zakonito, tehnično in finančno omogoča. Na ta način bodo postali ti kulturno in gospodarsko visoko stoječi drobci most med obema narodoma v blagor in napredek obeh.

Vzpričo gornjih dejstev pripada Mali antanti v naši zunanji politiki, to je zvezi med nami, Čehoslovaški in Rumunijo, le še drugovrstna, bolj lokalna kot svetovna vloga: čuvanje določb trianonskega in nejskega miru, to je stanja nasproti Madžarski in Bolgarski, kot so ga ustvarile mirovne pogodbe.

V notranji politiki pa stoji leto 1927 v znamenju nejasnosti in merjenja približno enakih sil za premoč. Predvsem stoji tu kot ogromen mejnik smrt velikega in avtoritativnega državnika Nikole Pašića, ki ni zapustil enakovrednega naslednika. To dejstvo je nekoliko vzdrmalo enotnost največje stranke v državi, Narodne Radikalne Stranke, ki je pod vodstvom Nikole Pašića skrbela za red na zunaj in znotraj, ter razvezalo trdne vezi posameznih skupin v njej. Energija, ki jo je preje porabljala ta stranka za reševanje javnih in državnih problemov, se je vezala ob rivalstvu posameznih internih grup za vodstvo stranke in stranka je izgubila na prejšnji udarni in delovni sili. To občuti cela država in to je tudi omogočilo, da je bil iz vrst te stranke brez njenega predhodnega pristanka postavljen na čelo vlade in kluba mož, o katerem se ve, da večine stranke nima za seboj.

Le notranji proces v stranki, zlasti da se obvaruje njeno enotnost, omogoča še nadalje v notranji politiki državniško brezbarvno in mehkužno smer, v kateri igrajo različni tretjerazredni, zlasti pa lokalni politiki, znatno večjo vlogo kot pa jim po njih sposobnostih in državnih interesih pritiče. Te brezidejne, večalimanj razkrajalne smeri ne more pokriti nobeno še tako hvalisavo vpitje o delu v parlamentu in donšanju novih zakonov. Ker vsako delo v parlamentu, nad katerim ne stoji sveža državna vodilna ideja kot voditeljica zamore biti le pisana krparija, srednji profesijalizem, poslabšan z domislicami po-

sameznikov, in brez prave notranje državniške vrednosti.

Tu stoji naš notranji razvoj. In pri tej točki obstanemo tudi mi, prepuščajoč zdravemu inštinktu in geniju našega naroda, da iz tega klanca najde pravilen izhod.

Ob kongresu Demokratske stranke.

(Od posebne strani.)

Tehnično-politični ideal vsake dobre demokratske vladavine je, da se opira le na eno homogeno in večinsko stranko, torej tako, ki ima med narodom in v parlamentu večino. Le taki homogeni vladi, ki sprova že preje dobro naštudirani in prevdarni program vsedržavne večinske stranke, je omogočeno, da dela in vstvarja z državno močjo res v blagor celega ljudstva.

Pod Pašičevim vodstvom se je zdelo, da bo to večino dosegla v parlamentu Narodna Radikalna Stranka. Imela je že 143 poslancev, ki jih je dobila na volitvah v Narodno skupščino dne 9. februarja 1925, ter ji je torej do absolutne večine manjkalo samo še 15 poslancev. Znane afere Rade Pašića pa so v preje dobro discipliniranih vrstah Narodne Radikalne Stranke vzbudile nezaupanje do vodstva stranke, izrecno do predsednika in njegove okolice. Iz nezaupanja so se rodila nasprotstva, stvarna in osebna, in prišlo je tako daleč, da je sklenil stari Pašić, da odstrani z radikalno operacijo duševnega vodja protikorupcijskega pokreta v stranki, Ljubo Jovanovića. Bila je to pač Pirova zmaga, ki jo je doživel na dotičnem pravzaprav protistatutarno sklicanem kongresu Širšega Glavnega Odbora Nikola Pašić. V resnici je z ozirom nato, da mu je cela tretjina delegatov odrekla glas, utrpel stari lev in dotlej absolutni vodja stranke težak moralničen poraz, ki se je naskoro dokumentiral tudi v spremembi predsedstva vlade. A iz radikalnega kluba je izstopilo 12 poslancev — prva secesija po vojni.

S tem je bil dan začetek nazadovanja Narodne Radikalne Stranke. Pod isto firmo so se pojavila tri krila: centrum kot najmočnejša grupa, ki je hotela Nik. Pašića le še za formalnega predsednika stranke, pred vsem radi njegove popularnosti med narodom, deloma pa tudi iz pijetete do starega svojega voditelja, pod katerim je dosegla po grenkih dneh toliko triumfov, izrecno

Pašičevo krilo, to je najožji njegovi pristaši, med njimi tudi bistre, izkušene glave in jake osebnosti, dasi ni štela ta skupina morda niti 20 mož v tistih časih, in konečno „nevtralci“, oni, ki se niso odločili na nobeno stran. Izven kluba pa je bila Ljuba Jovanovičeva skupina z 12 možmi. Medtem sledeča nenadna smrt Nikole Pašiča je položaj v stranki še bolj komplicirala in zmedla. En čas se je zdelo, da bo Nikola Uzunović, brez dvoma najjača in najbolj gladka osebnost centra, izboren govornik in taktik, pa tudi sicer bistra glava, potegnil radikalni klub za seboj. Toda izgralo se ga je zaenkrat z — večnimi demisijami in novimi vladami, katerih je sestavil v kratkem času menda šest. Včasih kar po dve na mesec. Očividno so zakulisni faktorji hoteli in pripravljali pot drugemu z drugačnim, izvenradikalnim konceptom. Tako je prišel Velja Vukičević; ne po volji radikalnega kluba in tudi ne kot njegov organ, ampak kot — njegov gospodar, kuzator. Grupe v klubu so bile postavljene pred izvršeno dejstvo. Velja je zbiral ministre iz njih srede po mili volji — a posamezne skupine, vezajoče svojo energijo več ali manj v medsebojna nasprotstva, so morale Vukičevića in njegovo delovanje molče akceptirati, ali pa — razbiti NRS. Za to pa pač nihče ni hotel prevzeti odgovornosti pred Srbstvom in zgodovino in tako ta „fortwurstlerija“, ki ni ne kaša in ne krop, še danes obstoja.

Momentano slabost NRS, ki bi jo krstil za boj za avtoritativnega voditelja, je bivši radikal, sedaj šef Demokratske Stranke, gospod Ljuba Davidović, hitro izrabil. Pred vsem pri zadnjih volitvah. Število svojih poslancev je pomnožil na račun opadajočih radikalov od 38 na 63. Pod firmo Zajednice so se mu pridružili še bosanski Muslimani, tako, da razpolaga z 79 poslanci, kar je že skoro toliko, kolikor jih je štel Demokratski klub, ko je bil še Drašković živ in Pribičević v stranki. Le 32 jih ima manje kot radikali. In zviti Ljuba je hitro shvatil situacijo: postati dedič Pašičeve ideje, absolutne večine v državi. To bi formalno že danes lahko imel: Radić in Pribičević sta mu za enoten blok stavila svojih 84 poslancev na razpolago... Toda čika Ljuba je odklonil; ni on tako temperamenten in nagel kot mislijo navdušeni prečani. On ne mara le na brzo roko nališpane hiše, ki bi jo razgalil vsak vetrič, njega pa neusmiljeno osmešil. Tudi ne mara biti odvisen od vihravega Radića in semintja nekoliko nezanesljivega zaveznika Pribičevića, še manje pa biti njih orodje. Radić ne vživa med srbskimi volilci najboljši glas, a glavni kader mu dajo baš ti. Zato bi se le previdno obremenil žnjim vsekakor pa le v slučaju, da s tem več pridobi, in sicer sigurno pridobi, kot pa izgubi. S Pribičevićem je naredil že enkrat slabo izkušnjo: ko mu je l. 1924 izkočil iz stranke v samolastno zavezništvo s Pašičem. Pravijo, da čika Ljuba tega ne more pozabiti in da kdor ga hoče naljutiti, naj ga spomni samo na Pribičevićovo uskoštvo...

Ker je Davidović odklonil blok, kjer bi sedel kot enak med enakimi s Pribičevićem in Radićem, je jasno, da on hoče več, boljše, popolnejšo organizacijo, in da enakost z Radićem in Pribičevićem ni njegov cilj. Očividno tendira za podrejenostjo obeh. In ker smatra, da ta psihičen trenutek še ni prišel, da je treba torej obema še več razočaranj, da pride, zato zavlačuje re-

šitev, ne da bi pretrgal vezi, ki jih v ostalem tako Radić kot Pribičević pridno gojita. Saj te vezi so takorekoč edini bavbav nasproti hladnokrvnemu Vukičeviću, ki se očividno požvižgava na vse v prejšnjih letih tako lepo se bleščeče in učinkovite vrste orožja iz jugoslovanskega in seljaškega idejnega arsenala ter gre, baš kadar kaže, da pride položaj na višek in morda še celo do preloma, najboljše volje — streljat fazane.

In iz teh vidikov je treba presojati tudi ta kongres demokratske stranke. Teško, da bo že prinesel konkretno odločitev, mogoče pa je, da prinese že principijelno, to je, da da Davidoviću pooblastilo, da dela na ustvarjenju enotne, homogene koncentracije vseh demokratskih grup in elementov brez ozira na dosedanjo strankarsko pripadnost, in da se prepusti čiki Ljubi, da sam poljubno izbere trenutek, ko naj iz sedanje vladine večine napravi manjšino ter vzame sam i partijske i vladine vaje v roke. Verjetno je, da to ne bo pred sprejetjem proračuna, in enako verjetno je, da se bo to zgodilo pred sprejetjem davčnega zakona...

Iz NRS.

Seja Okrožnega Odbora za volilno okrožje Ljubljana-Novomesto se vrši v soboto 21. januarja ob 3. uri popoldne v Tajništvu Mestne Organizacije ljubljanske.

Seja Mestnega Odbora NRS Kočevje se vrši dne 1. februarja ob 8. uri zvečer. Lokal se bo naznanil pravočasno z vabilom.

Seja Srezkega Odbora NRS se vrši na Svečnico v Kočevju ob 10. uri. Dnevni red in lokal bo naznanjen v pismenih vabilih, ki jih dobe predsedniki in podpredsedniki krajevnih odborov kot člani Srezkega odbora.

Tedenske vesti.

Osebna vest. Srezkim nadzornikom v Kočevju je imenovan obl. poslanec SLS g. Alojzij Peterlin. Dosedanji nadzornik g. Teo Betriani je stavljen na razpoloženje. — Pri tej priliki izraža organ nemško-nacionalne Bauernpartaj, s katero sporazumno se je ta sprememba izvršila, upanje, da bo novi nadzornik bolj naklonjen nemškemu šolstvu kot je bil stari.

Upravni odbor Mestne hranilnice kočevske z veleindustrijalcem Josipom Rotherlom kot predsednikom na čelu, je bil po dolgem in vztrajnem rovaranju nemških nacionalcev na pritisk SLS od Velikega župana razrešen dolžnosti. Nemški nacionalci upajo, da dobe na ta način na zavod in preko njega na slovensko industrijo kočevsko odločilen vpliv ozir. da se jo ev. pocieni polaste.

Predsednikom Višjega deželnega sodišča v Ljubljani je imenovan gospod Dr. Anton Rogina, dosedanji njegov podpredsednik. To imenovanje je razveselilo vse prijatelje pravosodstva v Sloveniji, brez razlike strank, posebno pa še strokovne kroge. Ker z imenovanjem odličnega našega jurista Dr. Antona Rogine za najvišjega sodnika in vrhovnega šefa sodstva v Sloveniji je dana najboljša garancija, da ostane sodstvo v Sloveniji na višini zapadnih kulturnih držav, oziroma ako je beležiti lokalno tuintam kakšen upad, najboljše jamstvo, da se zopet podigne. Gospod Dr. Anton Rogina je štajerski rojak, rojen l. 1863, duševno in telesno izredno svež in gibčen, v občevarju najfinejših oblik in

globok jurist, čigar sodbe slovenski pravniki že od nekdaj z užitkom zasledujejo in študirajo.

† **Zdravnik Dr. Demeter Bleiweiß-Trsteniški** je bil dne 12. januarja položen ob spremstvu takorekoč cele Ljubljane k večnemu počitku. Kdor se je kdaj zatekel k njemu po zdravniško pomoč, ga pač ni nikdar več pozabil. Njegova ljudomilost, izredna skrb za pacienta, njegovo izredno strokovno znanje in ljubezen do stvari razodevajoče postopanje je pač vsakemu pacientu vzbudilo neomejeno zaupanje. Bilo je vsled tega naravno, da je postal šef zdravnik zdraviliške centrale našega delovnega ljudstva, Okrožnega urada za zavarovanje delavcev (OUZD) v Ljubljani. Dr. Demeter Bleiweiß-Trsteniški je bil rojen l. 1871 kot sin Dr. Karla Bleiweiša, bivšega predsednika Narodne Napredne Stranke v Ljubljani, torej kot vnuk Dr. Janeza Bleiweiša, očeta „slovenskega naroda“ († leta 1881), znanega voditelja narodnih Slovencev v predmarčni dobi, ki je pa tudi po marcijski revoluciji l. 1848 obdržal vodstvo konzervativnih Slovencev, proti kateremu so se „mladi“, kot Levstek, Stritar, Jurčič, Tavčar itd., uveljavili le kot opozicionalci. Ugledna rodbina Bleiweißov, ki igra v zgodovini slovenskega naroda odlično vodilno vlogo, izvira iz romantično ležeče podkaravanske vasi Trstenik. Prvotno se je pisala Plavež, kar so pa matričarji v Kranju preuredili v Bleiweiß. Ob nekem dinastičnem slavlju je bil Dr. Janez povzdignjen v avstrijskega viteza, torej v plemstvo. Zvest svojemu izvoru si je izbral plemiško ime Trsteniški, torej pl. Trsteniški. Ker je naša država odpravila plemstvo, je „pl.“ odpadel in ostalo je le še ime Bleiweiß-Trsteniški. Zares plemenitemu možu, ki je rešil marsikako življenje in utrl zlasti med vojno marsikako solzo, naj bo domača naša gruda lahka!

Umrli je v Ljubljani deželnosodni svetnik in docent na ljubljanski univerzi gospod Dr. Fran Mohorič, odlična sodnik in pravnik. N. p. v m.

Nemško-nacionalna moč pod okriljem SLS se „uveljavlja“ na vseh poljih. Tudi na uradniškem hoče imeti „važno“ besedo. Tako je bil na lastno željo prestavljen neki sodni uradnik iz Kočevja. Neki voditelj Bauernpartaj je smatral to priliko za primerno, da pokaže tudi na tem polju svojo moč. Ponudil je dotičnemu uradniku svojo pomoč, češ, mi tudi odločamo, ako greste neradi iz Kočevja, bom posredoval in lahko ostanete. Dotični uradnik, značajan narodnjak, še je seveda na prijazni nemško-nacionalni pomoči zahvalil, obenem se pa nehote vzpričo blagodejnega režima SLS spomnil na slične razmere v stari Avstriji... Pa še na nekaj se je spomnil: na muho, ki je ob oranju cel dan sedela volu na rogovih — zvečer se pa pohvalila: „To smo orali!“

Vožnja s tovornimi avtomobili od 1. oktobra do 31. marca je prepovedal Oblastni odbor, da očuva ceste. Ker se v Kočevju nemóleno vozi, je to sicer ne preveč umestno prepoved Oblastni odbor očividno preklical.

200% doklado na direktne davke je sklenil občinski gerent v Kočevju. Župan je predlagal 75% in je bil pri tem še prebitek v proračunu ca 12.000 Din, indirektno doklade so pa v obeh proračunih enake. Gerent je znižal podporo šolskim otrokom od predlaganih 30.000 Din na 18.000 Din, pač pa je dovolil mestnim uslužbencem poleg običajne draginjske doklade še izvanredno in pa še trinajsto mesečno plačo. Nagrado žu-

panu je zvišal od predlaganih 6000 Din na 24.000 Din. Pešpot od Kočevja do Šalkevasi je črtal (5000 Din).

Gerent mestne občine Kočevje, sreski poglavar gospod Dr. Tina Čuš, sprejema stranke v osebnih zadevah ob delavnikih od 16:30 do 17:30 ure popoldne, ob nedeljah in praznikih pa od 11. do 12. ure dopoldne v občinski pisarni mestne občine Kočevje.

Županstvo mestne občine Kočevje, dne 24. decembra 1927. Gerent: Dr. Čuš.

Otroci iz narodno mešanih zakonov — ali v šolo z državnim ali v šolo z manjšinjskim učnim jezikom? Doslej je v kočevskem narodno mešanem okraju veljalo, da gredo v šolo z državnim učnim jezikom. Že radi njih boljše bodočnosti, ko obvladujejo tudi državni jezik. Mešanost je ugotovila objektivno oblast na podlagi uradnih dokumentov, predvsem matrik. Proti temu objektivnemu ugotavljanju oblasti so se buniili Kočevjarji, ki imajo v splošnem malo otrok in je v zadnjih dveh generacijah, ako bi se točno vzelo, najmanjše 50% Kočevjarjev narodno mešanih, v štirih pa najmanjše 75%. Za podlago se je jemalo le zadnji dve generaciji, to je, če je bil oče, stari oče, ali mati, stara mati Slovenec, Hrvat ali Srb, potem je šel otrok v šolo z državnim učnim jezikom, sicer pa v ono z manjšinjskim. Ker imajo nemešani Kočevjarji le malo otrok in se tudi radi odseljujejo iz pustih in nerodovitnih svojih hribov in dolin v tuji svet, so jeli po šolah prevladovati slovenski otroci. Tako jih je v Kočevju nad dvetretjini, v Livoldu nad eno polovico, v Stalcarjih istotako — postalo je jasno, da se Slovenci iz mesta in okolice v bodoči generaciji združijo z odrezanimi obkulpškimi Slovenci v eno kompaktno telo. Istočasno so močno naraščali slovenski šolski otroci v Staricerkvi, edini nemški občini, ki loči mesto Kočevje od slovenske ribniške doline. Tako je kompakten slovenski prerez skozi narodno mešano kočevsko ozemlje prihajal z vsakim dnevom bolj na vidik. Istočasno so vsled pomanjkanja kočevskih otrok izginile nemške šole v obrobni občinih Briga, Borovec, Spodnjilog, Nemškaloka, Planina, Črmošnjice itd., a v nemško kočevskih farnih centrih kot Kočevska Reka, Koprivnik, Stari-log so neprestano in naravno naraščali slovenski. Bilo je jasno, kam pelje ta razvoj.

V tej stiski so se obrnili nemško-nacijonalni Kočevjarji na SLS na odpomoč. Poslanec Škulj je najpreje izposloval, da so se neopaženo drug za drugemu vrnili predvojni nemško-nacijonalni učitelji in učiteljice na naše jugoslovanske šole v okraj nazaj. Nato so vrgli nemško-nacijonalni Kočevjarji psihično razpoloženje kočevskega prebivalstva na tehtnico: njegovo od bivših šulferajnskih in študmarkovskih šol mu vcepljeno goreče nemško-nacijonalno prepričanje, katerega še celo pred vojno tu odrasli Slovenci, ki so morali hoditi v nemško-nacijonalne šole, niso

prosti. Slovenskih šol otrokom slovenskih starišev nemško-nacijonalni Kočevjarji pred in med vojno namreč niso dopustili. Takrat to ni bil barbarizem, ampak „kulturno“ delo, ako je moral slovenski otrok v nemško-nacijonalno šolo, kjer ni razumel jezika. In ta nemško-nacijonalna gorečnost v okraju in v vsaki vasi je taka, da meji že na fanatizem in se, če treba in če je mogoče, očituje tudi v terorizmu drugače ravnajočih sosedov. Oprti na to razpoloženje prebivalstva so zahtevali, da naj stariši odločajo, v katero šolo naj gre otrok, v ono z državnim ali ono z manjšinjskim jezikom. Z ozirom na gornje razpoloženje po od sveta odrezanih vaseh, v katerih je slovenski del starišev običajno brez svojcev, kočevski pa z vso žlahto in interesi, je jasno, da ta špekulacija nemških nacijonalcev ni slaba in da se bode ogromna večina mešancev, od katerih so že dosedaj mnogi znali umetno prikrivati svoj mešani rod, odločila z ozirom na pritisk okolice in radi ljubega miru v hiši in na vasi za — manjšinjsko šolo. Kdor pozna razmere, ve, da o tem ni dvoma. Še čisti Slovenci in Hrvati bodo to delali iz razloga, da se otrok nauči — nemško.

Ako so torej časopisne vesti, da je minister prosvete dovolil, da odslej v tem vprašanju odločajo stariši mesto oblasti, resnične, je jasno, da se bo gornji naravni asimilacijski razvoj prekinil in da bo zopet slovanska kri osveževala in pomnoževala kočevsko narodno manjšino kot je bilo to pred vojno. Razlika bo samo ta, da se je takrat to odtujevanje naše krvi vršilo na pritisk tuje vlade, to pot se bo pa s privoljenjem lastne nacijonalne vlade. Ako je Kočevjarjem na ohranitvi njih zgodovinsko interesantne samobitnosti in rasne čistosti kaj ležeče, bi morali tak razvoj in mešanje njih rodu sami preprečiti. Ali pa morda žele, da se smatra umetno vcepljeno kočevščino govoreče in med nje naseljene Ribničane, Poljance in Prezidance za — pristne Kočevjarje? Ali naj se njih število še pomnoži?

V januarju vsakega leta morata župan in občinski tajnik pod kazensko odgovornostjo vpisati vse pol leta v občini stanujoče polnopravne državljane v volilni imenik. Opozorjamo bralce po vseh občinah na to zakonito določilo. Opozorite tajnika ali župana na nevpisane!

Dopisi.

Kočevje. Iz „Slovenca“ z dne 13. t. m. smo doznali, da se je vršil dne 10. januarja t. l. v Kočevju važen „shod“ SLS, pravilno posl. Škulja, in da so še celo socialni demokrati odobrvali njegove besede. Poizvedovali smo o stvari in dognali, da se je vršil le — pivski sestanek srednjevelikega omizja, skupno enajstih oseb, vstevši gospoda Škulja. Le tega so namrec Kočevjarji prijemali, zakaj

da njegova stranka, kateri so dali kroglice, glasuje za čl. 69 proračuna, ki prepoveduje vsako prodajo ali nakup hiše ali posestva 50 km od meje v ravni črti brez dovoljenja dveh ministrov v Beogradu, katera se mora za tak nakup ali prodajo naprositi. Kočevjarji se upravičeno namreč boje, da bo potem vrednost hiš in zemljišč padla približno na ničlo. In cel kočevski okraj zapade pod to določbo. Ne bo torej, ako se to uveljavi, ne vrednosti in ne kredita, torej tudi denarja in premoženja ne. To je tako važno gospodarsko vprašanje, da so vsa druga v primeri s tem malenkost. „Slovenec“ pripoveduje, da je g. posl. Škulj potolažil Kočevjarje, češ, da bo pravilnik, ki se bo izdal na podlagi zakona, omilil zakon. V teh par besedah je silno veliko povedano. Prvič, da je SLS na to prepoved že pristala in da tolaži svoje volilce le še s pravilnikom. Kaj tacega se lahko pove res le neukim ljudem. Od kedaj pa sme pravilnik zakona, ali kot smo v Avstriji rekli, naredba, Verordnung, spreminiti zakon? Upamo, da vsaj gospod posl. Škulj ve, da je to nemogoče. Kar zakon določi, to drži, kar pa pove pravilnik, je pa le za uradnike, da zakon vsi pravilno in enotno upotrebljajo in nič drugega. Tak pravilnik sme biti le v okvirju zakona, ker bi ga sicer morala vsaka oblastnija kot nezakonitega razveljaviti. Menda je tudi gosp. Škulj čutil slab teren ter je vsled tega pričel hitro nekaj družega: o vodni zadrugi, ki naj se ustanovi od Dolenjevasi pa do Mozlja, da se osuši močvirna zemlja ob Rinži. In da je za njo že skomandiral kredit. Le to ni povedal, koliko in kedaj. Sicer je pa to brez posl. Škulja iz Uradnegas lista razvidno, kaj je na stvari. Ministrstvo poljedelstva je napravilo namreč že pred leti velik načrt za izsuševanje močvirij po celi državi s pomočjo vodnih zadrug, v katere naj bi prispevali svoje deleže predvsem interesentje, nekaj pa tudi država. V ta namen je odločila za vsako oblast neko svoto po gotovem ključu za veselje in začetek interesentom. Stvar se vleče že skozi leta ter je bilo še za časa PP režima o tem več sej v Kočevju z okoliškimi župani. Toda Škuljev dolenjevaški župan Kromar, če smo pravilno informirani, se take seje v Kočevju baš na nasvet gosp. Škulja ni nobene udeležil. 10. januarja pa je bila baje v Kočevju taka navdušenost za to — seveda, da se je pokrtil čl. 69 fin. zakona! Pa čeprav s pravilnikom in močvirjem.

Dobropolje. V naši dolini obstoje tri občine: Videm, Podgora in Kompolje. Štejejo kakih 800 volilcev. Od teh je v starih dobrih časih volilo skoro soglasno SLS, to je bivšega dunajskega poslanca g. Jakliča, njegovega naslednika Škulja pa začetkom ca 600, toda vedno manje, pri zadnjih volitvah le še nekaj čez 400. Njegovi volilci v naši dolini so torej v stalnem opadanju. Interesantno je, da čim bolj so občine oddaljene

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica KOČEVJE, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavnica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Podružnice: Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor, Novisad, Sombor, Split, Sibenik.

Ekspozitura: Bled.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Menični eskont. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.

od farovža v Vidmu, tem manje je klerikalnih volilcev. To so očitno pogruntale zvite klerikalne buče in kaj so iztuhtale: vse tri občine v eno, k farovžu v Videm! To ni slaba ideja. Tri župane farovž težje komandira kot enega in če se vse osredotoči v Vidmu, bo občina takorekoč podružnica farovža. Kar takole lepo po domače bo šlo pa bo, in klerikalne kroglice bodo zopet nazaj prifrčale. In da ne bi bilo preveč nasprotij, so gospodje sklenili, da postavijo občane pred izvršeno dejstvo. Zato so v oblastni skupščini izglasovali predlog, ne da bi nas davkoplachevalce in občane prašali, da naj se te tri občine združijo v eno. In ko je bilo to pod streho, so dne 8. januarja priredili shod: beograjski poslanec Škulj seveda in oba oblastna poslanca dekan Skubic in župan Strnad. Povabili so pa samo zanesljive iz vsake občine in jih pustili v dvorano; pri določitvi volje ljudstva je pač treba tudi previdnosti. Toda človek obrača, ljudstvo pa obrne. To je prišlo to pot samo od sebe, saj se je šlo za njih stvari. Vdrli so takorekoč v dvorano. Vsled tega se predsedstvo ni niti volilo; pri sklicateljih očitno ni bilo korajže, da bi se tudi v tem oziru uveljavila volja ljudstva, na katero se, kadar jim kaže, gotovi gospodje tako radi sklicujejo. Kaplan Presetnik, ki je shod imenom Kmetске zveze, pod katero se skriva pri nas SLS, otvoril, je kar ostal njegov predsednik. Prvi je govoril dekan Skubic; navzlic temu, da je govoril o grajščakah in njih valpetih, kar je seveda toliko spadalo na dnevni red kot krava na zelje, ni našel odziva; nasprotno, mrmranje od časa do časa je dokazovalo, da preti vihar. Nato je nastopil posl. Škulj; začel je z milim, najprikupljivejšim glasom, približno tako kot učiteljica nevednim deklicam v prvem razredu, nato je pa počasi prehajal v samozavestni in bobneči bas kot svoje dni težki topovi na fronti za bobneči ogenj. Toda predstava ni trajala dolgo; naenkrat je kot vihar završalo po dvorani, dvignile so se pesti in — gospod Škulj so izginili iz govorniškega odra in — dvorane. Bobneči ogenj s samozavestnim basom ni dosegel svojega cilja.

Kaj pa sedaj?

Prihodnjič gospodje ne dobe pri nas niti 200 kroglic!
Dobrepoljčan.

Mozelj. Dne 8. januarja so se vršile pri nas občinske volitve. Bile so štiri liste. Tri so šle proti Bauernpartajlovski, katere nosilec je bil nekega posestnika sin Šemič (piše se seveda Schemitsch) iz Rajndola. Bauernpartajlovska lista je sijajno pogorela: dobila je le 6 mandatov od 17. Svaka sila do vremena!

Staracerkev. Tudi pri nas so se vršile dne 8. januarja občinske volitve. Bauernpartaj je na nasvet župnika in obl. poslanca Eppicha nastopila skupaj s Kmetско stranko pod vodstvom Frica Pövsčeta. Njej nasproti je nastopila Delavsko-kmetška lista združenih Slovencev in Kočevjarjev. Gotovi vidni Kočevjarji, ki se delajo v Ljubljani in drugod silno ponižne in udane, so grmeli proti Kočevjarjem, ki so se združili s Slovenci v skupno listo, češ, da so izdajalci kočevarske stvari — kakšna

je ta, seveda nihče ne ve — ter jim prav grdo grozili. Navzlic temu je dobila naša lista 4 mandate od 17, kar je za prvič in za kontrolo častno in dovolj.

Koprivnik. Pri volitvah dne 8. januarja t. l. je dobila nemško nacionalna lista 14 mandatov, slovensko-kočevarska združena pa 3. Za kontrolo in prvi naskok dovolj. Naš samostojni nastop je silno razburil nekatere lokalne paše, ki mislijo, da se mora svet tudi še sedaj tako vrteti kot se je vrtel pred 1. 1918 in da čimbolj je kdo domišljav, tembolj da mu morajo biti ljudje pokorni. Ti časi so minili!

Livold. Tu je pri volitvah dne 8. januarja dobila nemška nacionalna Bauernpartajlovska lista 3, Slovenca Zdraviča, dosedanjšega župana, pa 4 mandate. Bauernpartajlovce poraz silno jezi. Toda privaditi se bodo morali tudi na manjšino.

Črniptok. Pri volitvah v občinski zastop dne 15. t. m. je dobila združena sloven-

ska-kočevarska lista 2, nemško nacionalna 5 mandatov. Za prvi naskok in kontrolo je dovolj. Nacionalci se silno jeze.

Malagora. Izid občinskih volitev dne 8. januarja: mi 2, nemški nacionalci 5. Zdravo!

Izdajatelj: Za Okrožni Odbor Narodne Radikalne Stranke Ljubljana-Novomesto: Dr. Ivan Sajovic, Kočevje. Urednik: Ferdo Jonke, Kočevje. Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

20 posestev

različnih velikosti in različnih cen v kočevskem okraju na prodaj. Vprašati upravo tega lista.

Srečno Novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem

FRANC ENGELE, trgovina s steklom
Kočevje.

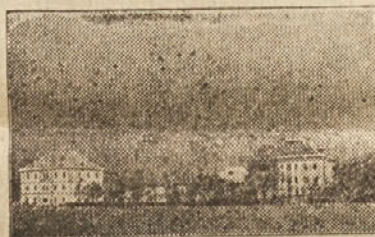
Za bodočo predpustno sezono

priporočam cenjenim gostilničarjem svojo bogato in raznovrstno zalogo steklarskih izdelkov (steklenic, čaš, kozarcev itd.) v največji izbiri.

Najnovejše, po zakonu predpisano cementiranje!

Najnižje reklamne cene!

FRANC ENGELE, trgovina s steklom, Kočevje.

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija.

Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokoncerti. — Nizke cene.

STEVILO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja
Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne
in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 31. dec. 1927:
Din 17.171.669 18

Obrestna mera za hranilne vloge (brez
odbitka rentnega davka 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%.